

โครงการเยาวชนพลยุติธรรม

เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

เฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสมหามงคลพระชนมพรรษา 80 พรรษา

สรุปและข้อเสนอแนะ

โครงการเยาวชนพลยุติธรรม เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสมหามงคลพระชนมพรรษา 80 พรรษา เป็นโครงการที่สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรมได้ร่วมกับคณะที่ปรึกษาจากคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลในการจัดทำกิจกรรมสร้างสรรค์เกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่องกระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาจำนวน 82 แห่งจาก 5 ภูมิภาคทั่วประเทศ โดยมีนักเรียนเข้าร่วมโครงการฯ จำนวนทั้งสิ้น 102,622 คน

การดำเนินงานโครงการฯ เริ่มจากการรับสมัครและคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) ข้อเสนอหรือแนวทางการจัดกิจกรรมที่โรงเรียนส่งมาจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ 2) ส่งใบสมัครและข้อเสนอโครงการภายในระยะเวลาที่กำหนด และ 3) ให้โอกาสโรงเรียนที่กระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ โดยหลังจากที่โรงเรียนได้รับการคัดเลือกแล้ว ทางโครงการฯ จะมอบงบประมาณสนับสนุนการทำกิจกรรม โรงเรียนละ 5,000 บาท เพื่อนำงบประมาณดังกล่าวไปดำเนินการจัดกิจกรรมโครงการเยาวชนพลยุติธรรมในแต่ละโรงเรียนตลอดปีการศึกษา และเมื่อดำเนินกิจกรรมไปได้ระยะหนึ่ง คณะที่ปรึกษาจะเดินทางไปนิเทศ ติดตามผลการดำเนินกิจกรรม และให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนก่อนการประกวดกิจกรรมระดับภาค

จากการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่าเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการมีความกระตือรือร้นที่จะนำความรู้เรื่องกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่ได้รับไปจัดกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งผลิตสื่อรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกในเรื่องความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ทั้งในโรงเรียนและขยายผลการดำเนินกิจกรรมไปยังชุมชนต่างๆ ในบพนี้จะนำเสนอสรุปผลการดำเนินงานโครงการเยาวชนพลยุติธรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการ พร้อมด้วยข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

สรุปผลการดำเนินงานโครงการเยาวชนพลยุติธรรม

คณะที่ปรึกษาโครงการฯ ได้สรุปผลการดำเนินงานโครงการเยาวชนพลยุติธรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังต่อไปนี้

1. การเสริมสร้างนวัตกรรม องค์ความรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการเยาวชนพลยุติธรรมฯ ของสถานศึกษาต่าง ๆ ในแต่ละภูมิภาค

การเสริมสร้างนวัตกรรม และองค์ความรู้ที่สำคัญซึ่งเกิดจากการดำเนินงานโครงการฯ ได้แก่ รูปแบบแนวทางการปลูกจิตสำนึก และทัศนคติที่ดีแก่เด็กและเยาวชนในเรื่องความยุติธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน จากผลการดำเนินงานพบว่าโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมที่มีความคิดสร้างสรรค์และแปลกใหม่ เนื่องจากเด็กนักเรียนในแต่ละพื้นที่มีการแข่งขันกันทั้งด้านวิชาการและด้านกิจกรรม เด็กจึงมีความพร้อมที่จะนำความรู้ความสามารถที่มีอยู่มาดำเนินกิจกรรมอย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ยังสามารถผสมผสานวัฒนธรรมของแต่ละภูมิภาคมาประยุกต์ในการทำกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดรูปแบบของกิจกรรมที่น่าสนใจและทันสมัย ซึ่งรูปแบบกิจกรรมที่ได้จากการดำเนินโครงการฯ ครั้งนี้มีทั้งหมด 11 รูปแบบ (ดังแสดงในบทที่ 3 หน้า 124) รูปแบบกิจกรรมดังกล่าวนี้ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญตามวัตถุประสงค์เป็นกิจกรรมดีเด่น (Best Practice) ที่สามารถนำไปพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนต่อไปได้เป็นอย่างดี

โครงการเยาวชนพลยุติธรรมได้ดำเนินกิจกรรมโดยมีวัตถุประสงค์ให้เด็กและเยาวชนทั่วประเทศได้รับความรู้ พร้อมความสนุกสนาน และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมที่ดี ดังนั้น จึงได้จัดเวทีประกวดกิจกรรมระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และการจัดบอร์ดนิทรรศการ เพื่อเป็นเวที ของเด็กนักเรียนจากโรงเรียนต่างๆ ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ใช้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้และดึงดวงประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมของตนเอง โดยมีการสร้างสีสันให้เกิดความสนุกสนานจากการ เข้าร่วมประกวดกิจกรรมของเด็กนักเรียนในแต่ละช่วงชั้น และมีการมอบรางวัลและเกียรติบัตรเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการดำเนินกิจกรรมต่อไป

นอกจากนี้การดำเนินโครงการเยาวชนพลยุติธรรมที่จัดขึ้นในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศครั้งนี้โครงการฯ สามารถสร้างเครือข่ายได้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) กลุ่มเด็กนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ และโรงเรียนใกล้เคียง 2) กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน 3) กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน 4) กลุ่มชุมชนรอบๆ โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ 5) บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม 6) ผู้นำทางศาสนา 7) หน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ และ 8) กลุ่มประชาชนทั่วไป

จากความสำเร็จในการเสริมสร้างนวัตกรรม องค์ความรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการเยาวชนพลยุติธรรมฯ ของสถานศึกษาต่างๆ เห็นผลเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นเมื่อโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ สามารถนำกิจกรรมที่จัดขึ้นภายใต้การดำเนินงานของโครงการเยาวชนพลยุติธรรม เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เถลิงพระเกียรติเนื่องในโอกาส มหามงคลพระชนมพรรษา 80 พรรษา เผยแพร่สู่สาธารณชน และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ทำความดีถวายในหลวงร่วมกับโรงเรียนและหน่วยงานอื่นๆ ในวันอาทิตย์ที่ 16 กันยายน 2550 ที่ลานพระบรมรูปทรงม้า โดยโรงเรียนปราโมชวิทยารามอินทราและโรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ (ช่วงชั้นที่ 4) เป็นตัวแทนของโครงการเข้าร่วมงาน “ทำดีเพื่อพ่อ” โดยร่วมแสดงนิทรรศการ เถลิงพระเกียรติ ผลงานของโครงการฯ และได้รับเกียรติให้เข้าร่วมรับต้นกล้าความดี (ต้นกล้าราชพฤกษ์) จากนายกรัฐมนตรี

ฯพณฯ พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี
เป็นประธานกล่าวเปิดงาน

ผศ.ดร.ศิริพร แยมณีล และอาจารย์ประเสริฐ ชังชู
ถ่ายภาพร่วมกับนักเรียนแกนนำในโครงการที่เข้าร่วมงาน

ตัวแทนนักเรียนจากโรงเรียนปราโมชวิทยารามอินทรา
และโรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์มอของที่ระลิก
แก่รองนายกรัฐมนตรี

รองนายกรัฐมนตรีให้เกียรติถ่ายภาพร่วมกับ
คณะตัวแทนโครงการเยาวชนพลยุติธรรม

2. การสร้างจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีในเรื่องความยุติธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและการ ป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในกลุ่มเด็กและเยาวชน

โครงการฯ พยายามมุ่งเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในทุกขั้นตอน และยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางโดยคำนึงถึงการให้ความสนใจต่อกิจกรรมของนักเรียนเป็นหลัก ในการส่งเสริมเด็กให้เข้ามามีส่วนร่วมและแสดงออกในกิจกรรม แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบแรกเป็นการปลุกต้นเด็กนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นเด็กเล็ก เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนมีอิสระในความคิดสร้างสรรค์ต่อยอดจากสิ่งที่ครูเริ่มต้น จากนั้นให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าตามความสนใจ การดำเนินการรูปแบบนี้ เช่น การจัดประกวดวาดภาพและเขียนเรียงความเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตและความยุติธรรม การจัดประกวดละครสอนกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน การบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนกลุ่มสาระวิชา รูปแบบที่ 2 เป็นการปลุกต้นเด็กในช่วงชั้นที่ 3 โดยครูจะเป็นพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาคอยแนะนำการดำเนินงาน และคัดเลือกหรือสมัครนักเรียนแกนนำเป็นคณะดำเนินงานร่วมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม เช่น การแต่งชุดแฟนซีเดินรณรงค์เรื่องความซื่อสัตย์สุจริตและความยุติธรรมในงานกีฬาของโรงเรียน การเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด หรือการซื้อสิทธิ์ขายเสียง การทัศนศึกษาดูงานนอกสถานที่ กิจกรรมตอบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมาย กิจกรรมของ

หายได้คืน การจัดทำแผ่นพับ/จุลสาร/หนังสือเล่มเล็กให้ความรู้ด้านกฎหมาย การจัดทำการ์ตูนแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย การจัดทำเว็บไซต์ กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมหน่วย SWAT (นักสืบน้อย) กิจกรรม DSI ในโรงเรียน สอดแทรกในโครงการสารวัตรนักเรียน เป็นต้น รูปแบบสุดท้ายเหมาะสำหรับการปลักต้นเด็กในระดับช่วงชั้นที่ 4 ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นเด็กโตให้มีศักยภาพสามารถคิดตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง โดยให้นักเรียนเป็นผู้คิดริเริ่มสร้างสรรค์โครงการ/กิจกรรม เขียนโครงการ จัดวางแผนงานและดำเนินกิจกรรมด้วยตัวเอง และนำเสนอต่อครูที่ปรึกษาหรือโรงเรียน โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำและคอยสนับสนุนช่วยเหลือในสิ่งที่นักเรียนร้องขอ หรือการรวมพลังเยาวชนในพื้นที่จัดตั้งเป็นศูนย์เยาวชนพลยุติธรรม เพื่อทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และเป็นแกนนำในการรณรงค์เรื่องความเป็นธรรม ความยุติธรรมในโรงเรียน และสร้างเครือข่ายในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน เช่น ศูนย์เยาวชนพลยุติธรรม Justice Ranger ของนักเรียนโรงเรียนศาสนูปถัมภ์ จังหวัดปัตตานี โครงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในโรงเรียน ของโรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นต้น

ทั้งนี้ โรงเรียนในพื้นที่แต่ละแห่งจะมีการคิดกิจกรรมที่แตกต่างไปตามบริบท โดยเน้นเนื้อหาหลักที่การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่เป็นเรื่องใกล้ตัวรวมทั้งมีการคิดรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลาย เช่น การจำลองเหตุการณ์การทะเลาะวิวาทจากความเข้าใจผิดระหว่างนักเรียนที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและได้นำเข้าสู่สภามานฉันทเพื่อไกล่เกลี่ย การแสดงบทบาทสมมติสาระเรื่องเกี่ยวกับความผิดข้อหาวิงราวทรัพย์ของเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี และแสดงขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมจำลองที่ได้ความรู้จากหนังสืออ่านเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน การแสดงบทบาทสมมติสาระเรื่องเกี่ยวกับการฝ่าฝืนกฎจราจร และการตัดสินบนเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร การแสดงความเข้าใจผิดระหว่างนักเรียนที่เกิดขึ้นจริงในโรงเรียนและได้นำเข้าสู่สภามานฉันทเพื่อไกล่เกลี่ย เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการสร้างจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีในเรื่องความยุติธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต โดยผ่านการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ที่นักเรียนและครูช่วยกันพัฒนาขึ้น เป็นการสร้างสรรค์การเรียนรู้เรื่องกระบวนการยุติธรรมรูปแบบใหม่ ที่เน้นให้นักเรียนมีบทบาทหลักในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม กฎหมายพื้นฐานในชีวิตประจำวัน จากการทำเขาสามารถสร้างสรรค์กิจกรรมได้ จะต้องผ่านกระบวนการคิดทางบวกต่อกระบวนการยุติธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งกระบวนการคิดทางบวก และการได้สร้างสรรค์กิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริง จะเป็นการปลูกฝังทัศนคติที่ดีและยั่งยืน โดยทางโครงการฯ มุ่งหวังว่าเด็กก็จะได้ความรู้กฎหมายติดตัวไปใช้ในการดำเนินชีวิตเมื่อเขาเติบโตขึ้น และดำรงตนเป็นคนดีของสังคมภายใต้กรอบสิทธิหน้าที่ตามกฎหมาย ขณะที่ครูและโรงเรียนก็ได้รูปแบบกิจกรรมที่สามารถนำไปต่อยอดกับเรื่องอื่น ๆ ได้ด้วย

3. การผสมผสานรูปแบบการดำเนินงานกิจกรรม ตามโครงการเยาวชนพลยุติธรรมฯ เข้าสู่หลักสูตรการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ

รูปแบบกิจกรรมที่โรงเรียนต่างๆ คิดขึ้นมา สามารถผสมผสานเข้าสู่หลักสูตร การเรียนการสอนได้ เช่น ในช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งเป็นชั้นเด็กเล็กมีการจัดประกวดวาดภาพและเขียนเรียงความเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตและความยุติธรรม การจัดประกวดแสดงละครสอนกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน เป็นต้น ในช่วงชั้นที่ 3 มีกิจกรรม เช่น การแต่งชุดแฟนซีเดินรณรงค์เรื่องความซื่อสัตย์สุจริตและความยุติธรรมในงานกีฬาของโรงเรียน การเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด หรือการซื้อสิทธิ์ขายเสียง การทัศนศึกษาดูงานนอกสถานที่ กิจกรรมตอบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมาย กิจกรรมของหายได้คืน การจัดทำแผ่นพับ/จุลสาร/หนังสือเล่มเล็กให้ความรู้ด้านกฎหมาย การจัดทำการ์ตูนแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย การจัดทำเว็บไซต์ กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมคำว่ ซอ คำเมือง

เรื่องกฎหมาย (ให้ความรู้ด้านความซื่อสัตย์สุจริตธรรมโดยผ่านคำร้องภาษาพื้นเมืองและเสียงขอ) เป็นต้น ในระดับช่วงชั้นที่ 4 มีการรวมพลังเยาวชนในพื้นที่จัดตั้งเป็นศูนย์เยาวชนพลยุติธรรม เพื่อทำหน้าที่ในการใกล้เคียงข้อพิพาท เช่น โครงการ “ศาลโรงเรียน” ประกอบด้วย กิจกรรมกฎหมายโรงเรียน กิจกรรมยุติความรุนแรง กิจกรรมประเมินตนเอง กิจกรรมต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมลงประชามติ กิจกรรมของหายได้คืน กิจกรรมสภานักเรียน กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรมเครือข่ายยุติธรรม กิจกรรมพึ่งพามหาวิทยาลัย กิจกรรมศึกษาดูงาน กิจกรรมยุติธรรมยตรา กิจกรรมแสดงละคร หนังสือนิทาน มโนราห์ เกี่ยวกับกฎหมาย กิจกรรมเรียนรู้กระบวนการยุติธรรมจากคุณตำรวจ กิจกรรมตอบคำถามกฎหมาย กิจกรรมเขียนความจริง กิจกรรมนิทรรศการเคลื่อนที่ กิจกรรมคนต้นเรื่อง กิจกรรมรู้เห็นเป็นใจ กิจกรรมอ่านรัฐธรรมนูญให้ห้องฟัง กิจกรรมคืนคนดีสู่สังคม เป็นต้น

กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้สามารถนำไปผสมผสาน และนำไปใช้ในการสอนในสาระวิชาต่างๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ เพียงแต่รอการสนับสนุนและความร่วมมือกันอย่างแท้จริงระหว่างกระทรวงยุติธรรมและกระทรวงศึกษาธิการ ที่จะผลักดันสิ่งเหล่านี้ให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะ

คณะผู้ดำเนินงานโครงการฯ ขอเสนอข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานโครงการฯ ในระยะต่อไป ทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการขับเคลื่อนโครงการเยาวชนพลยุติธรรม ในระดับนโยบายโดยเป็นความร่วมมือของกระทรวงยุติธรรม และกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อผลักดันให้โครงการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อเนื่องและยั่งยืน

2. ควรมีนโยบายที่ส่งเสริมโครงการฯ ให้ยั่งยืนโดยใช้ทรัพยากรของกระทรวงยุติธรรมเป็นหลัก โดยถือเป็นภารกิจส่วนหนึ่งในแผนปฏิบัติการของสำนักงานกิจการยุติธรรม และสำนักงานยุติธรรมจังหวัด ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดพลังการขับเคลื่อนโครงการเยาวชนพลยุติธรรม เข้าสู่กลุ่มเด็กและเยาวชนในโรงเรียนต่างๆ และขยายผลไปยังเครือข่ายยุติธรรมชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรมและรวดเร็ว โดยมีขอบเขตการดำเนินงานดังนี้

2.1 ควรให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบในการประสานงาน การให้คำปรึกษา จัดอบรมให้ความรู้แก่ครูและนักเรียนแกนนำ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนต้นแบบทั้งในระดับภูมิภาค และระดับประเทศ

2.2 ติดตามผลและพัฒนาศักยภาพด้านการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยการกระตุ้นให้ครู และเยาวชนเกิดความเชื่อมั่นและมีอุดมการณ์ที่จะดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมให้เกิดความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

2.3 สร้างความเข้มแข็งให้ “โรงเรียนต้นแบบโครงการเยาวชนพลยุติธรรม” โดย

2.3.1 ผลักดันโรงเรียนต้นแบบโครงการเยาวชนพลยุติธรรม ให้มีการ ขยายผลการดำเนินกิจกรรมไปสู่โรงเรียน และชุมชนให้กว้างขวางมากขึ้น และพัฒนาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้เรื่องกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

2.3.2 รักษามาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ โดยการติดตามผลและนิเทศกิจกรรม เป็นระยะ เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำและกระตุ้นให้โรงเรียนทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

3. กระทรวงยุติธรรมควรสนับสนุนโครงการฯ อย่างต่อเนื่องทั้งในด้านงบประมาณและบุคลากร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในระยะยาว

4. ควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานภายใน และภายนอกกระบวนการยุติธรรม หรือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น นักวิชาการ หน่วยงานระดับจังหวัด ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชนทุกแขนง องค์กรเอกชน มูลนิธิ องค์กรการกุศล เครือข่ายยุติธรรมชุมชน อาสาสมัครในงานยุติธรรม ฯลฯ ได้เข้ามามีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทั้งในลักษณะของการที่บุคคลภายในมองออกไปข้างนอก (Inside Out) และบุคคลภายนอกมองเข้ามาข้างใน (Outside In) ซึ่งจะก่อให้เกิดมุมมองที่ครบถ้วนในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานกิจการโครงการเยาวชนพลยุติธรรมในอนาคต

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. การดำเนินงานโครงการเยาวชนพลยุติธรรม ควรมีระยะเวลาดำเนินงานต่อเนื่องอย่างน้อย 2 ภาคการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนได้เตรียมความพร้อม ในการกำหนดแผนปฏิบัติงานและรองรับกิจกรรมลงในหลักสูตรการเรียนการสอน

2. กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินทั้งในรอบคัดเลือกและรอบชิงชนะเลิศให้ชัดเจนและมีมาตรฐาน และควรให้ความสำคัญกับการนิเทศโรงเรียน เน้นการปฏิบัติกิจกรรมในโรงเรียนมากกว่าการนำเสนอบนเวที

3. การประชาสัมพันธ์โครงการ มีขอบเขตการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 ประชาสัมพันธ์ผ่านทางหนังสือพิมพ์ รายการวิทยุ และโทรทัศน์ให้โรงเรียนและสังคมทั่วไป ได้รับทราบความเคลื่อนไหวของโครงการเยาวชนพลยุติธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยใช้หลักการโฆษณา เพื่อให้ชื่อโครงการฯ เป็นที่คุ้นหูและเป็นคำติดปากของประชาชนโดยทั่วไป

3.2 จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์โครงการที่สามารถอ่านเข้าใจได้ง่าย และอธิบายรายละเอียดในการดำเนินงานโครงการอย่างชัดเจน และนำเอกสารดังกล่าวแจกจ่ายไปยังโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการในเชิงรุก

4. การจัดค่ายเยาวชนพลยุติธรรม โดยมีขอบเขตการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินงานโครงการ หรือวิทยากรประจำโครงการ เป็นแม่ข่ายในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดกิจกรรมโครงการเยาวชนพลยุติธรรมให้กับโรงเรียนในเครือข่าย

4.2 กำหนดให้มีการจัด “ค่ายเยาวชนพลยุติธรรม” ในระดับภาค และระดับประเทศเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการและเรียนรู้กฎหมายเกี่ยวกับความยุติธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การ ทำกิจกรรมโครงการร่วมกัน

5. การจัดงานประกวดกิจกรรม มีขอบเขตการดำเนินงานดังนี้

5.1 การประกวด Open House เยาวชนพลยุติธรรม เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความรู้ความสามารถ ในลักษณะของการจัดแสดงนิทรรศการเชิงอิสระ โดยไม่ยึดติดกับการจัดบอร์ดนิทรรศการ หรือการแสดงบนเวที

5.2 การประกวดเว็บไซต์ Power Justice ในระดับโรงเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้โรงเรียนในเครือข่ายกิจกรรมได้มีพื้นที่ในการประชาสัมพันธ์ผลงาน และเป็นช่องทางลัดในการติดต่อสื่อสารกับโรงเรียนอื่นๆ ในเครือข่ายเยาวชนพลยุติธรรม

5.3 การประกวดหนังสือสั้นเยาวชนพลยุติธรรม (Power Justice Ad-Award) ของโรงเรียนในโครงการฯ โดยเน้นการสื่อสารไปในลักษณะของสื่อโฆษณา ที่แสดงให้เห็นว่าโครงการเยาวชนพลยุติธรรมมีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตประจำวันอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อฝึกการทำงานเป็นทีมเชิงสร้างสรรค์ และผลงานของโรงเรียนต่างๆ ยังสามารถนำไปฉายซ้ำหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้กับโรงเรียนอื่นๆ ได้

5.4 การจัดประกวดมาสคอต (Mascot) หรือตัวนำโชคและการตั้งชื่อ โดยโรงเรียนในโครงการฯ จัดทำร่างโปรเจกต์ในรูปแบบของภาพวาด หรือ Graphic 3D เพื่อนำเสนอ ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์ในลักษณะของการ์ตูนซึ่งจะทำให้เข้าถึงกลุ่มเด็กในทุกช่วงวัย

5.5 จัดมหกรรมทางวิชาการ โดยจัดการประกวดกิจกรรมที่เป็น Best Practices เพื่อเป็นการถ่ายทอดนวัตกรรมทางการศึกษาให้กับโรงเรียนในเครือข่ายกิจกรรมอื่น ซึ่งจะช่วยส่งผ่านผลงานและพัฒนาไปสู่การนำไปปฏิบัติได้รวดเร็วขึ้น (Shortcut)

6. การขยายเครือข่ายโครงการ มีขอบเขตการดำเนินงาน ดังนี้

6.1 ขยายโครงการฯ ให้ครอบคลุมโรงเรียนทั่วประเทศ โดยเฉพาะโรงเรียนในจังหวัดที่ยังไม่เคยได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการ

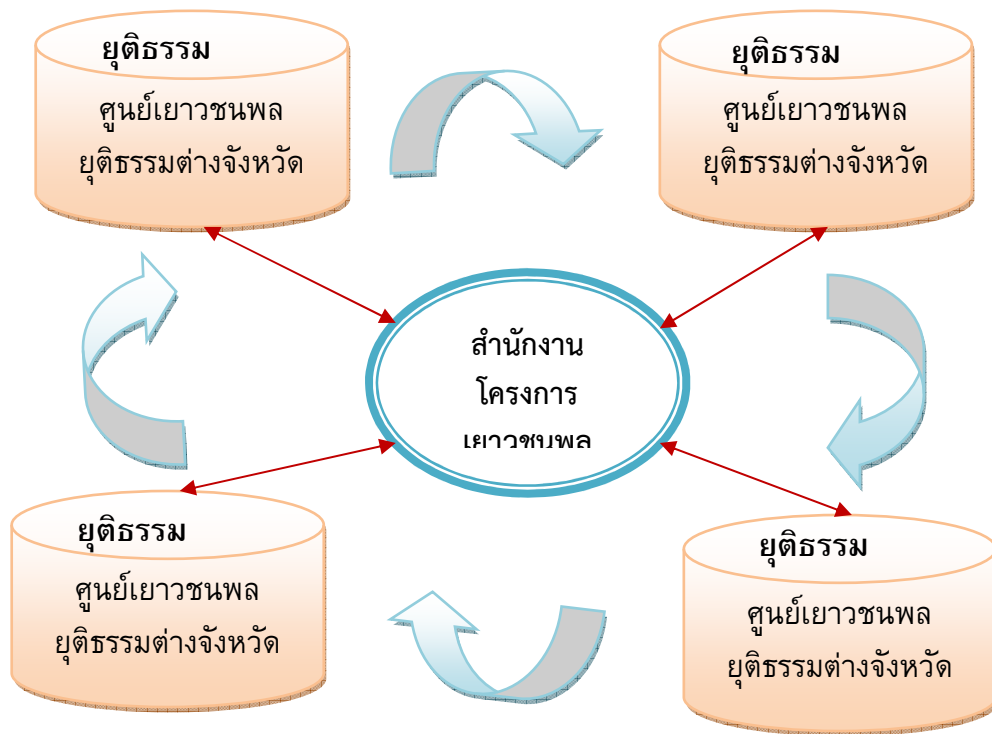
6.2 ขยายผลการดำเนินโครงการนี้ให้ทั่วถึงทุกระดับชั้น ตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 1 ถึง ระดับอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัย โดยคำนึงถึงการเลือกกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับเด็กและเยาวชนแต่ละกลุ่ม

6.3 ขยายการดำเนินงานให้กว้างขวางขึ้น โดยประสานงานให้กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือหน่วยงานอื่นที่สนใจเข้าร่วมเป็นเจ้าภาพกับกระทรวงยุติธรรม เพื่อกำหนดแนวคิด และนโยบายในการพัฒนาโครงการเยาวชนพลยุติธรรมให้มีความยั่งยืนต่อไป

6.4 ขอความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน รัฐวิสาหกิจ สถาบันศาสนา องค์กรบริหารส่วนจังหวัด องค์กรบริหารส่วนตำบล และชุมชนให้เข้ามามีส่วนสนับสนุนการจัดกิจกรรมและงบประมาณ เพื่อการฝึกกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคม ให้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสังคมที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม

7. ผลักดันให้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเยาวชนพลยุติธรรม (Power Justice Operation Center : PJOC) ในแต่ละจังหวัดโดยใช้พื้นที่ของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดเป็นที่ตั้ง และมีหน้าที่ เป็นผู้ประสานงานโครงการเยาวชนพลยุติธรรมในส่วนภูมิภาค สำหรับกรุงเทพมหานครจัดตั้งสำนักงานโครงการเยาวชนพลยุติธรรม ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางและมีสายด่วน (Hotline) ให้คำปรึกษาแก่โรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศได้ตลอดเวลา

(ดังแสดงตามแผนภูมิที่ 5.1 – 5.2) ซึ่งการดำเนินงานในลักษณะดังกล่าวจะเป็นการเชื่อมโยงโรงเรียนในเครือข่ายกิจกรรมเข้าด้วยกัน และเป็นศูนย์ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่โครงการและอาจารย์ผู้รับผิดชอบกิจกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายกิจกรรม เพื่อให้คำปรึกษาและร่วมกันแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องในการดำเนินกิจกรรม

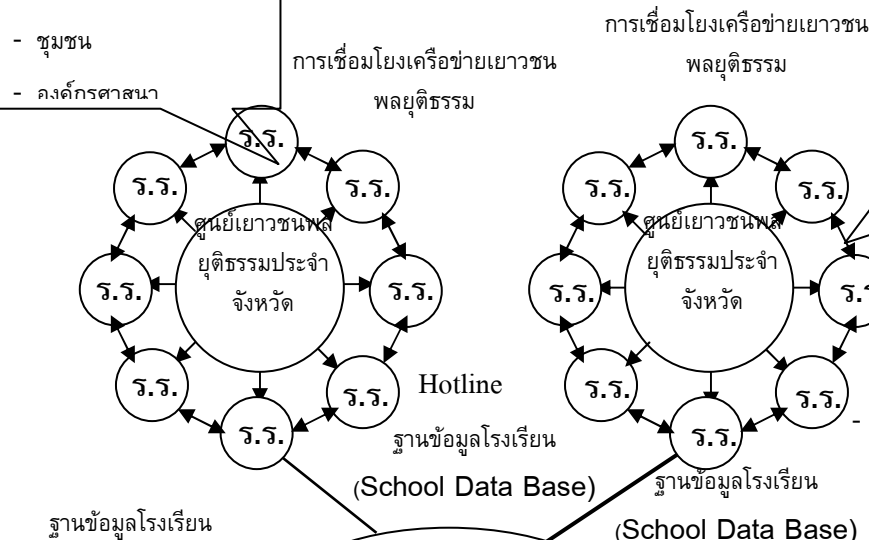

แผนภูมิที่ 5.1 แสดงการจัดตั้งศูนย์เยาขบพलयุดิธรรม

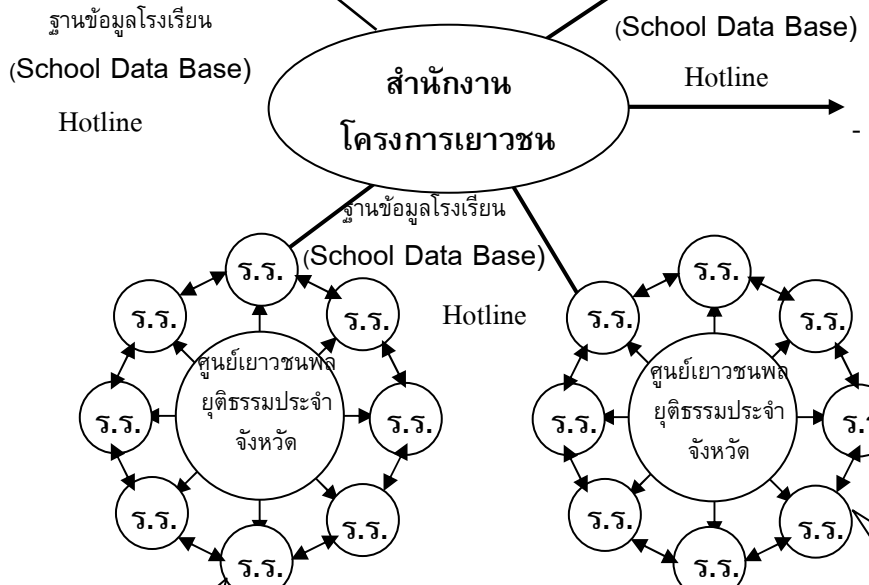
- หน่วยงานกระบวนกรยุติธรรม
- หน่วยงานการศึกษา
- การปกครองส่วนท้องถิ่น
- ชุมชน
- องค์กรศาสนา

- หน่วยงานกระบวนกรยุติธรรม
- หน่วยงานการศึกษา
- การปกครองส่วนท้องถิ่น
- ชุมชน

- เพื่อเสริมสร้างนวัตกรรรม องค์ความรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานภายใต้โครงการเยาวชนพลยุติธรรมฯ ของสถานศึกษาต่าง ๆ ในแต่ละภูมิภาค
- เพื่อสร้างจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีในเรื่องความยุติธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชั่นในกลุ่มเด็กและเยาวชน

**สำนักงาน
โครงการเยาวชน**

- หน่วยงานกระบวนกรยุติธรรม
- หน่วยงานการศึกษา
- การปกครองส่วนท้องถิ่น
- ชุมชน

- หน่วยงานกระบวนกรยุติธรรม
- หน่วยงานการศึกษา
- การปกครองส่วนท้องถิ่น
- ชุมชน

การเชื่อมโยงเครือข่ายเยาวชน
ผลยุติธรรม

ศูนย์เยาวชนพล
ยุติธรรมประจำจังหวัด
Hotline
ฐานข้อมูลโรงเรียน
(School Data Base)

การเชื่อมโยงเครือข่ายเยาวชน
ผลยุติธรรม

ศูนย์เยาวชนพล
ยุติธรรมประจำจังหวัด
Hotline
ฐานข้อมูลโรงเรียน
(School Data Base)